

THE GEOPOLITICS OF CROSS-BORDER COOPERATION IN THE CONTEXT OF NATIONAL AND INTERNATIONAL SECURITY

GEOPOLITICA COOPERĂRII TRANSFRONTALIERE ÎN CONTEXTUL SECURITĂȚII NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE

Oleksandr DIAKONIUK

Phd Student, Stefan cel Mare University of Suceava, ROMANIA

e-mail: alex.dyakonyuk@gmail.com

Carmen-Eugenia NASTASE

Coordinator, PhD, Professor, Stefan cel Mare University of Suceava, ROMANIA

e-mail: carmen.nastase@usm.ro

Abstract

The intensification of globalization is a preliminary and very important step in supporting cross-border cooperation between neighboring states and regions with a common border. This article addresses cross-border issues, in particular those related to cross-border security and its impact on the sustainable development of the world's countries, the impact of national issues on neighboring states and other international states. The article identified cross-border issues that could affect the international economy and proposed measures to mitigate their negative effects to as to address the common challenges identified by Member States in border regions and exploit their untapped growth potential.

Keywords: *globalization, cross-border cooperation, international security, sustainable development*

JEL Classification: *F2, F5, F6, O19*

INTRODUCERE

Globalizarea relațiilor internaționale și escaladarea confruntării pe arena internațională au dat impuls actualizării multor probleme, atât teoria relațiilor internaționale, cât și implementarea practică a deciziilor de politică externă în relațiile internaționale.

Odată cu creșterea conflictului din mediul internațional, comunitatea internațională s-a confruntat cu problema garantării efective a securității internaționale. Înțelegerea acestui concept în diferite perioade de dezvoltare a relațiilor internaționale a căpătat culori diferite. Studiind conflictele armate din secolele al XIX-lea și al XX-lea, observăm un război de interese care se afla în planul controlului asupra resurselor naturale.

Astăzi vorbim despre tipuri speciale de securitate internațională, în special în dimensiunile geopolitice și transfrontaliere. Astăzi, în discursul politic internațional, conceptul de securitate transfrontalieră apare ca un fenomen caracterizat printr-o serie de trăsături, dintre care ar trebui să evidențiem politico-militare, socio-economice, umanitare, geopolitice și civilizaționale.

Procesele de integrare și dezintegrare au creat o imagine destul de clară a conflictului regional cu un set de parametri conflictuali aparținând fiecărei regiuni. În acest context, problema graniței ca barieră, linie de delimitare sau mecanism de unificare și înțelegere între popoare devine firească (Onsager, 2020). Această problemă este relevantă în special în cazul trecerii liniilor de delimitare reale sau imaginare de-a lungul granițelor dintre state, chiar și în cadrul unei singure regiuni (Virkkunen, 2020). Interesele geopolitice la nivel micro sunt nivelurile relațiilor dintre statele din regiune în care diferiți factori se intersectează (sau se suprapun), cum ar fi etnic, lingvistic, socio-cultural sau conștient și mental.

1. SECURITATEA TRANSFRONTALIERĂ

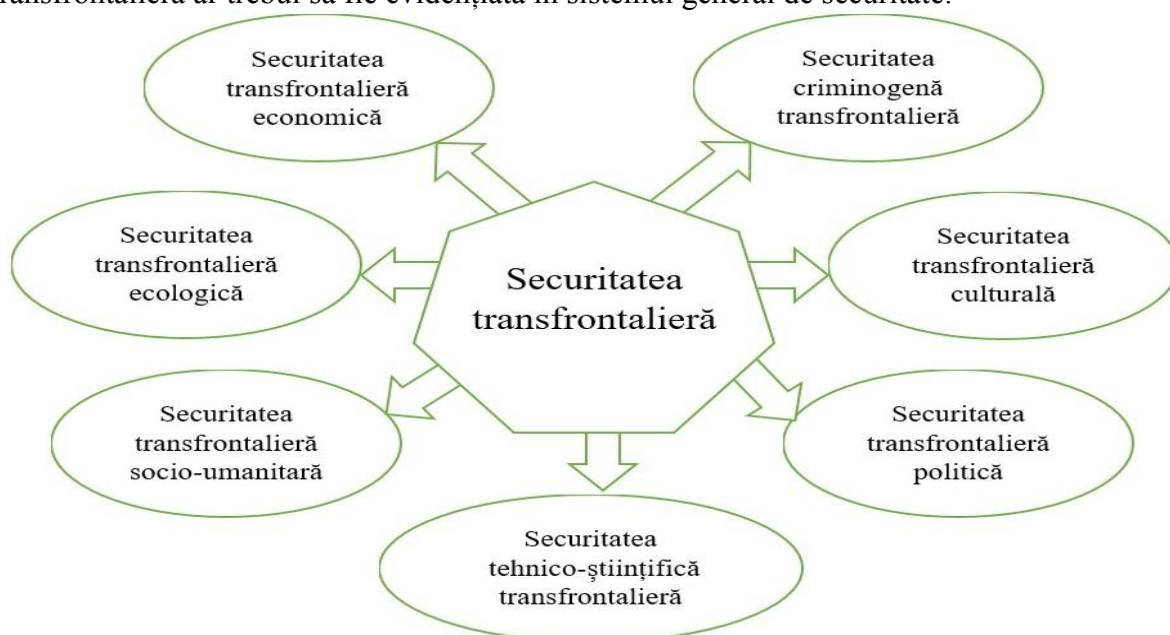
Termenul „securitate” provine din cuvântul latin „securitas”, care se traduce prin „fără griji, fără frică”.

Sub termenul de „securitate” considerăm libertatea de influențele negative interne și externe. Astfel, securitatea transfrontalieră este libertatea de influențe negative externe și interne asupra ansamblului de comun pentru două sau mai multe teritorii delimitate de frontiera de stat și conectate pe baza acestui comun. În opinia noastră, definiția „securității cooperării transfrontaliere” este oarecum mai restrânsă la acest concept - libertatea de influențe negative externe și interne asupra oricăror acțiuni comune menite să consolideze și să aprofundeze relațiile de bună vecinătate dintre comunitățile teritoriale sau autoritățile aflate sub jurisdicția două sau mai multe părți contractante și să încheie în acest scop orice acorduri sau aranjamente necesare.

Diferența fundamentală dintre cei doi termeni constă în faptul că cercetarea securității transfrontaliere, în primul rând, examinează amenințările la adresa a ceva comun celor două teritorii adiacente, iar securitatea cooperării transfrontaliere este văzută ca o amenințare la adresa activităților practice de stabilire a efectivelor cooperării între regiunile de frontieră și comunitățile din teritoriile respective.

Securitatea transfrontalieră este o componentă importantă a formării unei cooperări eficiente între comunitățile individuale ale diferitelor state și asigurarea acesteia ar trebui să promoveze intensificarea și creșterea cooperării economice, sociale și culturale între regiunile individuale în vederea îmbunătățirii calității vieții, în special în populația care locuiește în zonele de frontieră din prezența granițelor între state. Fenomenul securității transfrontaliere este destul de abstract, întrucât este, în esență, un număr semnificativ de domenii diferite de securitate, care este asociat cu diversitatea societății și cu posibilitatea de a amenința factori în diverse sfere ale activității umane.

Securitatea transfrontalieră nu este o componentă a securității regiunii, ci doar o completează. Acest tip de securitate diferă și de securitatea națională. Prin urmare, în opinia noastră, securitatea transfrontalieră ar trebui să fie evidențiată în sistemul general de securitate.

Figura 1. Sistemul de securitate transfrontalieră

Sursa: prelucrat de autori

Înțelegerea securității transfrontaliere ca termen care descrie caracterizarea stabilității în dimensiunea transfrontalieră este evidentă. Importanța graniței ca element al relațiilor interstatale, o face o componentă importantă a securității transfrontaliere (Laine, Liikanen, Scott, 2021). Luând în

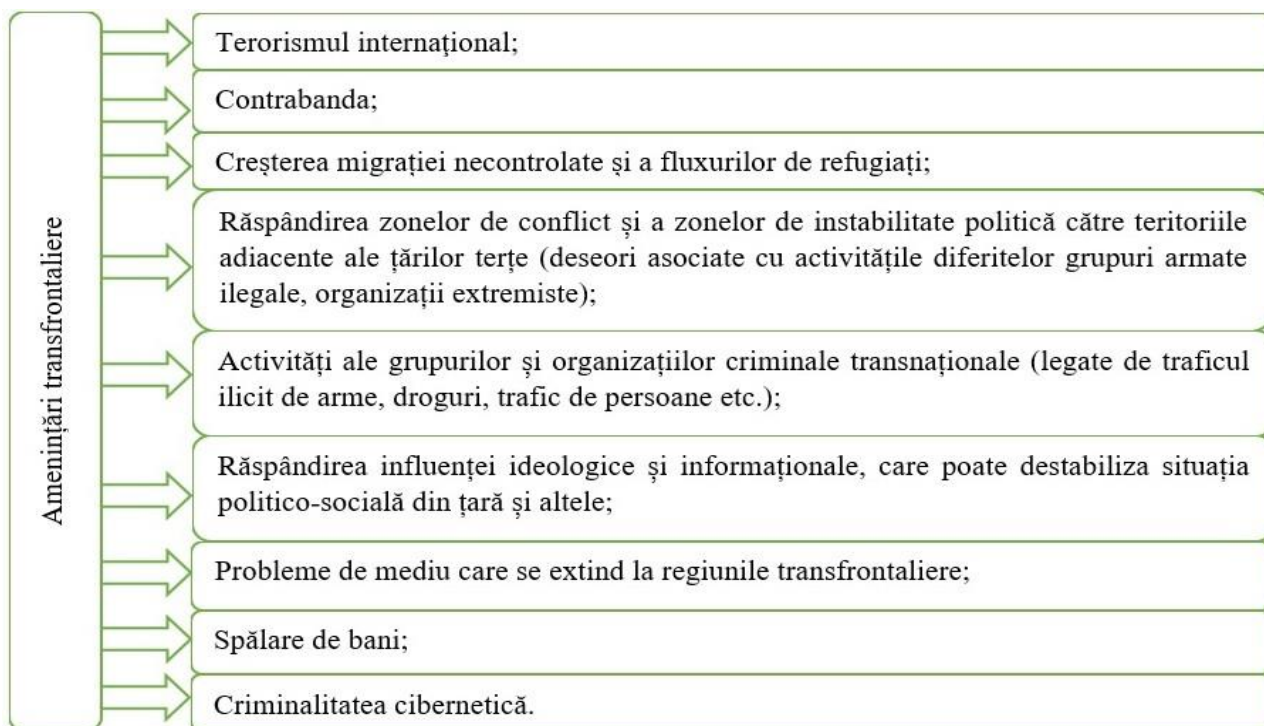
considerare stabilitatea transfrontalieră și potențialul de comunicare intercultural, putem spune că granița este ca o linie de delimitare în anumite circumstanțe și poate fi folosită ca instrument de asimilare sau de apel la separarea a unei părți a „memoriei istorice” considerând-o parte al patriei sale istorice (Romanova, 2016). Adică, în acest context, observăm procesele de separatism, când separatismul însuși în diferitele sale manifestări și forme este folosit pentru a destabiliza situația din țară în vederea realizării propriilor obiective geopolitice de către o țară terță.

Un exemplu elocvent este politica Rusiei de pretenții geopolitice la conducerea regională în spațiul post-sovietic. Pentru a implementa astfel de proiecte, folosește regiuni de frontieră (sau eventual transfrontaliere) pentru a-și extinde propria prezență, considerând că are dreptul de a asista popoarele frățești ale Rusiei în identificarea lor geopolitică. În acest context, ar trebui să luăm în considerare și o serie de conflicte cu elemente de separatism, care a fost de fapt un fel de truc de propagandă pentru a intensifica protestele și a alimenta iredentismul în zonele de graniță cu Rusia – fostele republici sovietice.

2. PROBLEME DE SECURITATE TRANSFRONTALIERĂ ÎN LUME

Apariția problemelor de securitate transfrontalieră este legată de slăbirea (sau desființarea) funcției de control/separare a frontierelor de stat, extinderea cooperării transfrontaliere între diferite structuri de afaceri și instituții sociale, persoane care își desfășoară activitatea în diferite state (Harter, 2013). În ultimele decenii, mobilitatea populației, a bunurilor, serviciilor și finanțelor au crescut foarte mult. Au început să funcționeze structuri și instituții (atât economice/de afaceri - de exemplu, companii transnaționale, cât și socio-politice – diverse asociații publice, profesionale, ONG-uri etc.), a căror activitate se bazează pe capacitatea de a atinge obiective bazate pe activități în două sau mai multe state, precum și faptul că frontierele de stat nu mai reprezintă un factor limitator rigid în relațiile internaționale.

Din acest motiv, au apărut o mulțime de probleme și amenințări în domeniul transfrontalier. Cele mai mari amenințări transfrontaliere sunt prezentate în figura 2.

Figura 2. Amenințările transfrontaliere

Sursa: prelucrat de autori

Amenințările la adresa securității transfrontaliere a statelor sunt relativ ușor de identificat, însă este mult mai dificil să se dezvolte metode și instrumente pentru a contracara aceste amenințări. O problemă suplimentară este faptul că adesea aceste amenințări nu sunt independente și au un impact negativ complex asupra situației de securitate din țară/regiune (Vaughan-Williams, Pisani, 2020).

Aceste amenințări sunt interdependente și complementare. În plus, impactul și efectul acestor amenințări se suprapune problemelor „tradiționale” de securitate internațională (de exemplu, concurența politică internațională și conflictele interstatale). Actualizarea amenințărilor transfrontaliere poate fi folosită ca instrument de presiune a politicii externe asupra țărilor vecine. Procesele de globalizare și revoluția informației și comunicării au dus la o extindere fenomenală a oportunităților pentru organizațiile „legale” și instituțiile publice, dar în același timp există oportunități mari pentru organizații și grupuri care au un impact distructiv asupra societății (Deiana, Komarova, Cathal, 2019).

Evenimentele din Siria și conflictul din țară, aflusul în masă de refugiați, escaladarea terorismului în Europa, complicarea situației umanitare la periferia Uniunii Europene, țările vecine, tensiunile interne tot mai mari în unele țări europene și creșterea naționalismului, partidele și mișcările extremiste – toate acestea ilustrează clar tendințele de dezvoltare a amenințărilor transnaționale la adresa statelor moderne.

Evenimentele din Ucraina pot servi și ca o ilustrare a situației în care incapacitatea statului de a-și proteja granița duce la destabilizarea politico-militară a unor regiuni întregi prin influențe de inspirație străină. În cele din urmă, răspândirea practicii așa-numitului „război hibrid” devine posibilă, în special, datorită creșterii transparenței granițelor și imposibilității controlului absolut al tranzitului prin frontiere al persoanelor, mărfurilor, finanțelor, informațiilor.

Statele sunt nevoite să acționeze în noile realități ale relațiilor transnaționale și ale lumii „transfrontaliere”, în care există nu numai structuri și instituții controlate de stat, ci un număr mare de organizații neguvernamentale relativ independente și asociații.

Abordarea „tradițională” a protecției frontierelor (adică introducerea unor metode mai stricte de control la frontieră, cum ar fi părăsirea spațiului Schengen a unor țări UE, sau reluarea controlului la frontieră, sau alte măsuri restrictive similare) contrazice structura modernă a relațiilor internaționale, vor avea consecințe negative asupra dezvoltării societăților, care se bazează de fapt pe schimbul liber de valori materiale și intelectuale.

Astfel, este nevoie de a crea un model nou al securității transfrontaliere, în care protecția și securitatea frontierelor în zonele transfrontaliere să nu fie sarcina și responsabilitatea statelor individuale sau al instituțiilor individuale ale statului. Este nevoie să se dezvolte o abordare complementară și transnațională pentru rezolvarea acestor probleme, când securitatea transfrontalieră ar trebui să fie sarcina tuturor statelor vecine.

Este necesară coordonarea tuturor instituțiilor ale statelor vecine. În același timp, coordonarea ar trebui realizată atât la nivel interstatal (între instituțiile de securitate ale diferitelor state), cât și la nivel interstatal (între structuri individuale care sunt oarecum legate de sfera securității – serviciul de frontieră, vamă, informații, poliție, etc.).

Numai prin instituirea unei astfel de coordonări sistemice și implementarea unei abordări cooperante va fi posibil să se găsească un răspuns eficient la amenințările actuale de securitate de natură transnațională.

Astăzi, Rusia folosește atacuri cibernetice, propagandă activă în mass-media, presiune economică și energetică și pune presiune asupra liderilor politici din regiune, alături de arme convenționale (și prezența armelor nucleare joacă, de asemenea, un rol în demonstrarea potențialului).

Escaladarea ostilităților din Siria a dus la fluxuri mari de refugiați către țările europene, ceea ce a creat o mulțime de probleme cetățenilor și guvernelor UE. Procesele de migrație au devenit amenințătoare și necesită acțiuni coordonate și eficiente de natură sistemică. Pentru a depăși criza cauzată de fluxurile de migrație, este necesar să se atragă resurse financiare semnificative pentru a

îmbunătăți viața refugiaților, este important să se înțeleagă și să se țină cont de diferențele culturale și preferințele politice ale migranților și să se creeze condiții pentru evitarea sau soluționarea conflictelor dintre diferitele persoane, grupuri etnice sau sociale.

Amenințările teroriste au atins, de asemenea, un nivel ridicat, iar odată cu un aflux mare de migranți, escaladarea conflictelor militare și confruntările socio-politice tot mai mari, acestea devin din ce în ce mai frecvente și imprevizibile.

O componentă importantă a amenințărilor hibride, cum ar fi informațiile, nu poate fi ignorată. În contextul anexării Crimeii și al invaziei forțelor armate ruse în estul Ucrainei, Rusia desfășoară în esență două campanii de informare diferite, una destinată publicului intern, iar cealaltă internațională. Astfel, sancțiunile și evenimentele internaționale din Ucraina sunt folosite pentru a forma sentimente anti-occidentale și anti-ucrainene în cetățenii lor. Pe această bază se creează imaginea inamicului și se formează ideea necesității de a uni societatea în fața amenințărilor externe. În astfel de circumstanțe, problemele economice, persecuțiile politice și activitățile criminale ale guvernului trec în plan secund și nu provoacă nemulțumiri în masă în rândul populației.

Toate manifestările unor astfel de amenințări hibride au un impact negativ asupra cooperării transfrontaliere. Fluxul de imigranți ilegali, circulația armelor sau contrabanda de mărfuri necesită măsuri suplimentare de securitate din partea statului și o atenție sporită la toate procesele din zona de frontieră, ceea ce provoacă dificultăți suplimentare cetățenilor în desfășurarea activității economice sau de altă natură.

Utilizarea amenințărilor hibride în țară are ca rezultat adesea conflicte sociale sau confruntări politice care au un impact negativ asupra sistemului socio-economic. Asemenea circumstanțe conduc la restrângerea proiectelor de investiții și duc la retragerea capitalului în străinătate și, în consecință, reduc cooperarea transfrontalieră în toate manifestările ei.

Pentru a preveni consecințele negative ale amenințărilor hibride sau a reduce impactul acestora asupra cooperării transfrontaliere, având în vedere gama largă de manifestări ale acestora, cel mai eficient mecanism pare a fi o abordare sistematică a depășirii acestora, care ar include capacitatea de a influența evoluțiile sub diverse aspecte: politice, economice, informaționale și militare. De asemenea, în viitor este necesar să se dezvolte un mecanism de luare rapidă a deciziilor cu privire la o gamă largă de probleme care afectează securitatea statului și a regiunii.

CONCLUZII

Baza cooperării transfrontaliere este procesul de stabilire a legăturilor și a relațiilor contractuale în zonele de frontieră pentru a găsi soluții la probleme comune și identice, iar esența cooperării transfrontaliere este aceea că două regiuni de frontieră adiacente cooperează planuri și priorități, mai degrabă decât să lucreze separat și apoi să convină asupra planurilor de dezvoltare pentru activități individuale. Cooperarea transfrontalieră este de a implica toate grupurile sociale și administrațiile în dialog în toate sferele vieții.

Cooperarea transfrontalieră între regiuni joacă un rol important în consolidarea stabilității democratice și politice al țărilor, în dezvoltarea economică, de mediu, culturală și socială.

Cooperarea transfrontalieră este extrem de importantă nu numai pentru prosperitatea economică, ci și pentru securitatea economică națională. În contextul asigurării securității economice, cooperarea transfrontalieră este de o importanță deosebită. Potrivit cercetărilor, securitatea economică afectează intensitatea relațiilor de afaceri de ambele părți ale graniței.

Securitate transfrontalieră este libertatea de influențe externe și interne negative asupra ansamblului de comun pentru două sau mai multe teritorii delimitate de frontiera de stat, și conectate pe baza acestui comun. Principalele tipuri de securitate transfrontalieră, în opinia noastră, includ următoarele tipuri: securitate politică transfrontalieră, securitate științifică și tehnologică transfrontalieră, securitate de mediu transfrontalieră, securitate umanitară transfrontalieră, securitate internă transfrontalieră, securitate demografică transfrontalieră.

BIBLIOGRAFIE

1. Virkkunen J. (2020). Finnish-Russian Cooperation: Between Geopolitics and Pragmatism. Cross-Border Review, Budapest. ISSN 2064-6704.
2. Laine, J., Liikanen, I., Scott, W. (2021). Changing dimensions of the Northern European security environment. Remapping Security on Europe's Northern Borders. Routledge, London.
3. Romanova, T. (2016). Sanctions and the Future of EU–Russian Economic Relations, Europe-Asia Studies.
4. Vaughan-Williams N., Pisani M. (2020). Migrating Borders, Bordering Lives: Everyday Geographies of Ontological Security and Insecurity in Malta. Social & Cultural Geography.
5. Onsager J. (2020). The Barents-cooperation amidst geopolitical tensions: A discourse analysis of Norwegian experiences. Norwegian University of Life Sciences.
6. Deiana, M., Komarova, M., Cathal M. (2019) Cross-Border Cooperation as Conflict Transformation: Promises and Limitations in EU Peacebuilding. Geopolitics Volume 24. Doi: 10.1080/14650045.2019.1599518.
7. Harter K. (2013). Security and Cross-Border Political Crime: The Formation of Transnational Security Regimes in 18th and 19th Century Europe. GESIS - Leibniz Institute for the Social Sciences Vol. 38, No. 1 (143).
8. <https://www.mdlpa.ro/pages/romaniaucraina>
9. <https://eufordigital.eu/ro/eastern-partnership-digital-transition-at-the-heart-of-renewed-agenda-for-recovery-resilience-and-reform/>